

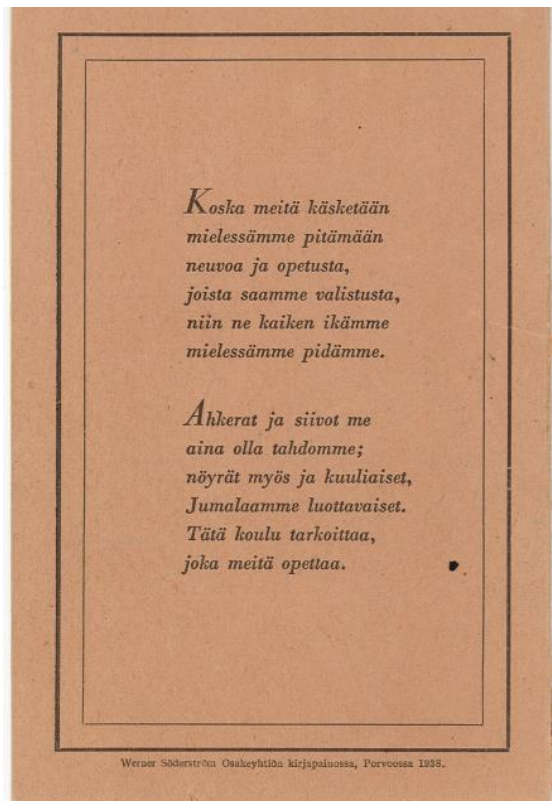
Koulu elämässäni

Koulunkäynti alkaa kylmässä hirsirakennuksessa

Aloitin kouluni kansakoulussa Pohja-Lankilassa vuonna 1942. Olin kotoisin kahdeksanlapsisesta maalaiskylän perheestä, jossa koulunkäynti nähtiin vain asiana, joka jokaisen suomalaisen lapsen tulisi suorittaa. Muistan edelleen, miten yksi isosiskoistani juoksi kyläkoululle ilmoittamaan minut oppilaslueltoon. Häpesin silmät päästäni, kun hän lähti matkaan kumiteräsaappaat jalassaan ja häpesin sitä aina koulun alkuun asti. Olin muistaakseni seitsemänvuotias, kun aloitin koulun.

Muistan menneeni kevätlukukaudelle tammikuussa. Kävin sen kevään sekä syyslukukauden alakoulua ja jos hieman saan kehua itseäni, niin pääsin hyvän koulumesteyksen vuoksi jo vuoden päästä yläkansakouluun vuonna 1943. Kansakoulua kävin aina vuoteen 1947, kun täytin 12 vuotta. Koulua käytiin siis minun kohdallani 5 vuotta.

Koulurakennus on jäänyt minulle hyvin eläväisesti mieleen. Kyseessä oli hirsirakennus noin sadan metrin päässä kyläkaupasta. Ikkunat olivat etelään ja koulua lämmitettiin ison uunin voimalla. Vaikka rakennus oli todella kylmä, varsinkin talviaikaan uunista huolimatta, järjestäjien piti joka välitunti avata luokan ikkunat. Rakennuksen kolikko tunnelma on jäänyt minulle parhaiten mieleen, sillä talvella se oli hyvinkin pimeä ja kylmä. Aikaisin aamulla alkavat tunnit olivat hyisiä talvisaikaan. Luokkaa valaistiin öljylampuilla eikä kaikkia lamppuja riittänyt jokaisen oppilaan pulpetille. Niinpä usein minäkin luin koulukirjaa tihrustaen pimeässä. En osaa arvioida koulun oppilasmäärää, mutta montaa oppilasta meitä ei ollut. Saimme juuri ja juuri kokoon alakoululuokan ja yläkoululuokan. Kaikki kylän lapset ja kaukaakin tulevat kävivät Pohja-Lankilan kyläkoulua.

Kansakoulun oppilaskirjan takakansi vuodelta 1942. Kuva: Milja Veijalainen).

Koulujärjestelmä

Tuohon aikaan oli perinteistä, että alakansakoulua käytiin kaksi vuotta. Itse kuitenkin kävin vain yhden vuoden, ennen kuin siirryin yläkansakouluun. Mietin usein sitä, miten minunkin tyttäreni lapsilla koulua on pitänyt vaihtaa harva se vuosi, mutta tuohon aikaan koko kansakoulu – niin ylä- kuin alakoulu – olivat yhdessä rakennuksessa. Ei silloin yläkansakoulua lähdetty minnekään useamman kilometrin päähän suorittamaan, vaan kaikki olivat samassa rakennuksessa.

Yläkansakoulun jälkeen oli mahdollista mennä vielä jatkokouluun, jota tosin ei käyty joka päivä. Itsekin kävin jatkokoulun 14-vuotiaaksi asti. Tuohon aikaan ei tullut ajatelleeksi koulujärjestelmää sen enempää. Kansakoulu oli pakollinen suoritettava oppilaitos, ja sen jälkeen mentiin miehelään eli naimisiin. Sitten elettiin miehen kanssa ja hankittiin lapsia. En minä edes ajatellut, että olisi mahdollisuus mennä yliopistoihin tai muihin hienompiin oppilaitoksiin. Ja tuskin minunlaiseni maalaistyttö olisi sinne päässytäkään.

Kun jälkikäteen pohdin sen aikaista koulujärjestelmää, taisin siihen aikaan luulla, että kouluun päästään rahalla, ja niinhän se varmaan olikin. Yliopistoihin päästiin rahalla ja sinne menivät pitkälti vain kaupungissa asuvat rikkaan talon tytöt ja pojat. Sen muistan tarkasti, että oppikoulu oli maksullinen, sillä pikkuveljeni haaveili siitä. Äitimme kuoli vuonna 1944, joten isän pitäessä huolta kahdeksasta lapsesta, ei koulutuksesta maksaminen käynyt edes mielessä.

Opettajat ja opettajuus

Kuten jo aiemmin kerroin, opettaja oli hieno naisihminen. Opettajia kunnioitettiin ja heidät tunnettiin kylällä. Nyt jo edesmennyt mieheni kertoi usein siitä, miten hänellä oli todella kuria pitävä opettaja, joka löi karttakepillä ja nöyryytti oppilaita yks toisensa jälkeen. Hän on jopa kertonut tällaista tarinaa, että lopulta yksi mieheni luokkalainen sai miesopettajasta tarpeekseen ja ampui tätä mahaan. Hieman epäilen tätä tarinaa, mutta voihan se tottakin olla. Joka tapauksessa minulle on jäänyt mieleen vain kaksi opettajaa kansakoulustani. Molemmat olivat naisopettajia. Ensimmäisestä en kauheasti muista, sillä hän oli minulla vain vuoden alakansakoulussa. Yläkansakoulun opettajan muistan kuitenkin erittäin hyvin, sillä hän minua kaikista eniten opetti.

Toisin kuin miehelläni, minulla ei ollut karttakepillä lyövää opettajaa. Toki opettajamme saattoi laittaa meidät nurkkaan seisomaan ja jätti jälki-istuntoon, mutta perinteistä fyysistä kurittamista ei hän harrastanut. Auktoriteettia hänellä kyllä oli ja hän sai luokan hiljaiseksi, mutta voi myös olla, että sen aikainen opettajan kunnioitus oli hieman toista, kuin nykypäivänä. Koimme, että tämä yläkansakoulun opettajamme piti huolta kaikista kyläläisistä ja heidän lapsistaan. Hänet tunnettiin kylällä, eikä häntä koskaan saanut kutsua etunimellä. Opettajaa kuului teititellä. Meidän koulussamme miesopettajia oli hyvin vähän. Poikien puukäsityöopettaja oli miespuolinen, mutta se taisi olla siihen aikaan vain perinne, että pojilla puukäsityöopettajan kuului nimenomaan olla mies. Yhdeksi syyksi miesopettajien vähyyteen uskon myös olevan sota ja sen vaikutukset.

Opettajasta muistan erään juorun kylällä, mikä oli siihen aikaan kauhea skandaali. Opettajamme alkoi odottaa lasta, vaikka hän ei ollut vielä edes naimisissa. Tätä paheksuttiin kylällä ja kuultiin myös opettajan piialta, että opettajaparka itki kotona aina, ennen kuin hänen ukkonsa tuli kotiin. Kun lapsi syntyi, niin opettaja meni kyllä ukkonsa kanssa naimisiin, mutta se oli kyllä järkyttävä juoru tuohon aikaan. Sen muistan elävästi opettajastamme. Muistelen, että tuohon aikaan opettajaksi kouluttauduttiin opettajaseminaarissa. Oli miten oli, koin aina opettajamme hyväksi, vaikkakin välillä hän tuntui suosivan enemmän rikkaista taloista tulevia lapsia.

Luokkatoverit ja sen aikaiset ystävät

Muistan, miten luokallamme oli tavattoman paljon poikia niin ylä- kuin alakansakoulussa. Yläkansakoulussa luokallamme taisi olla vain neljä tyttöä ja loput olivat poikia. Oppilaiden tarkkaa lukumäärää en muista, mutta sen muistan, että tyttöjä oli hurjan vähän. Itse en muista, että välituntien leikeissä olisi ollut tyttöjen ja poikien jaottelua, leikimme hyvin sekalaisissa porukoissa. Minulla oli hyvänä ystävänä naapuritalon tyttö, sillä vietimme paljon aikaa keskenämme myös vapaa-ajalla. Muut kylän tytöt liittyivät sitten leikkeihin välitunnilla satunnaisten poikien kanssa. Varsinaista parasta ystävää minulla ei ollut.

Yhtenä ikävänä muistona oli se, kun sukulaispoikani tuli opiskelemaan samalle luokalle. Muistan, miten opettaja laittoi hänet rangaistuksena istumaan viereeni, ja se oli todella häpeällistä. Koko luokka nauroi minulle ja pojalle, kun istuimme mahdollisimman kaukana toisistamme naamat punaisina. En kuitenkaan kokenut, että luokassamme olisi ollut minkäänlaista kiusaamista. Toki joskus pojat tappelivat keskenään, mutta ei se minusta kiusaamista ollut. Se oli aika tyypillistä, että pojat tappelivat ja nahistelivat välitunnilla. Tällaista jatkuvaa pitkäaikaista kiusaamista kukaan luokkalaisemme ei saanut osakseen – onneksi.

Tarvikkeet ja välineet

Koska elettiin sota-aikaa, tarvikkeista ja välineistä oli pulaa koko kylässä, ei vain koululla. Muistan, miten kylään joskus tuotiin harsoa ja kyläkauppa oli ihan täynnä ihmisiä, jotta he voisivat ostaa harsoa ja tehdä siitä verhot. Vaikka saimmekin koululta kynät ja oppikirjat, kaikkia tarvikkeita ja välineitä ei kustannettu. Oppikirjoja tuli käsitellä varoen, ja niille jos tapahtui jotain, niin opettaja suuttui hirmuisesti. Kyniä ja kumeja taas oli aika paljon, joten niiden häviäminen tai katoaminen ei haitannut. Ei se toki opettajaa miellyttänytkään, mutta suuremmalla todennäköisyydellä jouduit nurkkaan seisomaan kirjan pilaamisesta, kuin kumin hävittämisestä. Lisäksi kirjoihin kirjoittaminen tai piirtäminen oli ehdottomasti kielletty, ne oli tehty vain lukemista varten.

Olen edelleen todella nopea neulomaan ja vapaa-aikani menee pitkälti lapasten ja sukkieneulomisessa. Olin myös kouluaikoinani nopea tekemään, ja vaikka tein huolellisesti, niin opettajaa se vihasutti. Koska langat kuului tuoda kotoa, olin yleensä jo neulonut tunnin aikana sen langan, mitä kotoa sai. Lisäksi sota-ajan pula näkyi juuri lankojen saamisessa. Silloin tällöin kotoa liikenä joku yksittäinen pieni langanpätkä, mutta ei siitä kauheasti sukkaa saatu aikaan. Yritin käsityötunneilla tehdä mahdollisimman hitaasti, jottei opettaja taas suuttuisi, kun tekeminen loppui.

Juuri käsityötunneilla näkyi se, miten opettaja suosi rikkaita oppilaita. Rikkailla oppilailla oli varaa käydä Imatralta ostamassa lankaa, mihin taas meillä ei ollut varaa. Olisihan se opettaja voinut pyytää kunnalta jonkinlaista avustusta tarvikkeisiin. Muistan edelleen, miten siskollani oli tapana sanoa käsityötuntien jälkeen; ”*Myö ku ollaa köyhii ja orpoi, nii voisha tuo opettaja välillä meijänki puolii pittää*”.

Opetus ja aineet

Opetus oli minun mielestäni ihan riittävää siihen aikaan. Ei siihen olisi tarvinnut lisätä mitään, mutta ottaa jotakin pois. Kaikki piti opetella ulkoa ja kyllähän kaikki Raamatun pyhät ja kuninkaats ja vuosiluvut on päähän jäänyt. Kotiläksyä oli paljon ja sekin oli ulkoa opettelua ja paljon lukemista. Tyttärentyttäreni joskus opiskeli historiaa luonani ja kyllä se opetus on muuttunut hurjasti. Meillä opeteltiin kaikkien sotien alkamis- ja lopettamisvuodet, mutta lapsenlapsi opetteli syitä, miksi sota oli syttynyt. Ei meillä tuollaisia asioita kysely. Sotien alkaminen oli luonnollista, ja aina jossain päin maailmaa kuului olla sota.

Opetuksen kritisointi tai varsinkaan opettajan kritisointi ei ollut sallittua. Kun muistelen aineita, minulle muistuu erityisesti mieleen juuri käsityötunnit. Pojilla oli puukäsityötä, eikä siihen aikaan ollut ollenkaan sallittua, että pojat tulisivat tekstiilityöhön ja tytöt puukäsityöhön. Sehän olisi ollut ihan kauheaa tuohon aikaan. Emme myöskään opiskelleet kieliä. En muista, milloin ruotsin kieli tuli osaksi oppivelvollisuutta, mutta me emme sitä opiskelleet, emmekä varsinkaan englantia. Uskontohistoria ja uskonto olivat tärkeimmät aineet, sekä siveysoppi. Ne kolme taisivat olla jotenkin yhteydessä toisiinsa, ja jos niistä ei saanut hyvää numeroa, se tiesi nuhtelua kotona.

Ympäristöopissa opiskelimme taasen kasveja ja tunnistimme niitä. Se on yksi asia, joka on minun mielestäni säilynyt ihan tähän päivään asti. Kaunokirjoitus on jäänyt hyvin mieleen, enkä osaa tekstata oikeastaan ollenkaan. Nykyäänkin teen ristikot kaunokirjoituksella, se on jäänyt muistiin vahvasti. Ennen liikunnasta käytettiin termiä ”leikki ja voimistelu”. En muista niistä tunneista kauheasti muuta kuin jotkut satunnaiset leikit, mutta nekin alkavat hämärtyä. Musiikissa opettelimme kaikki maakuntalaulut ulkoa, vaikka *Karjalaisten laulu* oli kaikista tärkein. Silti meidän piti opetella myös muiden maakuntien laulut, vaikka emme olisi koskaan kyseisissä maakunnissa käyneetkään. Ja virsiä vielä sitten niiden lisäksi.

Aina keväisin oli laulukoe, jossa jokainen oppilas laitettiin luokan eteen laulamaan. Se oli aivan kamalaa. Sain kaikista laulukokeista aina viitosen, mutta pojat saivat aina kymppettä, koska he uskalsivat laulaa. Minusta se oli enemmänkin huutamista, mutta mitä kovemmin huusi, sitä paremman numeron

6

Lukukausiarvosanat alakoulusta.
(9 ja 10 hyvä, 7 ja 8 tyydyttävä, 5 ja 6 välttävä, 1—4 heikko)

Oppilaan nimi lyhyesti.	1 vuosiluokan		2 vuosiluokan	
	syysluk.	kevatl.	syysluk.	kevatl.
<i>Milja Veijalainen</i>	193	1932	1932	193
Käytös		10	10	
Huolellisuus ja tarkkaavais..		8	9	
Uskonossa		7	8	
Uskonnonhist. ja siveysopissa				
Ympäristöop. ja askartelussa		7	8	
Aidinkielen lukemisessa		9	9	
„ kirjall. harjoit.		8	8	
Laskennossa		8	9	
Leikissä ja voimistelussa		7	9	
Käsitöissä		8	8	
Laulussa		4	6	
Poissaolotuntien lukumäärä ..		—	4t	
Stirretään 2:lle osastolle	—	Stirr.	—	Päästö- todistus
Arvosanojen antopäivät	p. 20	p. 19	p. 19	p.
	jouluk.	toukok.	jouluk.	toukok.
Opettaja:	Näytetty kotona:			
1 os. syysl.				

Viivin todistus vuodelta 1942. Kuva: Milja Veijalainen.

sai. Muista kokeista muistan sen verran, että aina koeaamuna jännitti ja mahaan koski, kun käveli koululle, vaikka kaikki kokeet menivät ihan hyvin. Pistokokeita ei minun aikanani ollut eikä mikään muu koe ollut suullinen, kuin laulu. Koululla oli myös kirjasto, josta sai lainata kirjoja kotiin luettavaksi, mutta meidän kotonamme kirjoja pidettiin ajan hukkana.

Kouluruokailu ja koulumatkat

Ennen kuin valtio alkoi kustantaa lapsille kouluruoan, söimme kotoa tuotuja eväitä. En tarkalleen muista, minä vuonna aloimme saada kouluruokaa, mutta muistan kyllä sen talvipäivän, kun ensimmäistä kertaa saimme koululta ruoan. Se oli lihasoppaa ja se lämmitti niin paljon kylmänä talvipäivänä. Se oli jotenkin erilaista kuin äidin tekemä soppa. Ehkäpä siinä oli enemmän lihaa ja liemi oli kirkasta. Ennen ruokailua lausuttiin tietenkin aina ruokarukous, ja sen jälkeen käytiin syömään. Pohja-Lankilan koulussa ei ollut omaa ruokalaa, joten söimme luokissa.

Ruokana oli hyvin usein lihasoppaa, mutta myös sienikastiketta ja perunaa, marjapuuroa, ohrapuuroa sekä velliä. Siihen aikaan ei ollut maitoa eikä leipää koulussa, vaan ne piti tuoda itse. Valtio kustansi aluksi vain ruoan. Oli myös tapana, että loppukesästä ja syksyn alusta kerätyt marjat ja sienet vietiin kouluun ja niistä valmistettiin oppilaille ruokaa. Muistelen kyllä, että äiti pakkasi minulle mukaan aina maitoa, kun lähdin kouluun, mutta en muista, että leipää olisi repusta löytynyt.

Monilla minun ikäisilläni koulumatka saattoi olla jopa kymmenisen kilometriä. Itse olin niin onnekas, että minulla oli kouluun vain noin kilometri matkaa. Vanhempani kuitenkin pohtivat yhdessä vaiheessa, pitäisikö perheen muuttaa lähemmäs kylää, jotta lapset pääsevät paremmin kouluun. Talvisin kuljimme matkat potkurilla. Kauempaa tulevat hiihtivät, ja kun oli hiihtokilpailut, oli minullakin tapana hiihtää kouluun. Vaikka minullakin oli useampi sisarus koulussa, ei meillä ollut tapana kulkea koulumatkoja yhdessä. Joskus koulu alkoi samaan aikaan jollakin sisaruksistani, mutta pitkälti kuljin koulumatkat yksin. Silloin tällöin myös naapurin tyttö liittyi seuraani matkoillani.

Kamalia ja ihania muistoja

Minulle koulu-aika oli hyvinkin antoisaa. Kouluun lähteminen tai koulussa oleminen ei minusta ollut koskaan ikävää. Mutta kyllä huonoja muistoja löytyy. Vaikka olin hyvä ja kiltti oppilas, muistan edelleen, miten minut passitettiin nurkkaan häpeämään. Eräällä tunnilla olin istunut yhden pojan vieressä ja sukkapuikolla raapustanut pulpettiin pojan nimen. Tästä syystä opettaja laittoi minut seisomaan nurkkaan. Näin jälkikäteen minua vain nauratti koko tapaus. Muita tällaisia ongelmia en muista kouluajoilta.

Toinen inhottava mieleen tullut muisto ovat hiihtokilpailut. Olin aina viimeinen hiihtokilpailuissa ja jokaisen oli pakko osallistua. Muistan yhden hiihtokilpailun, milloin oli todella kirkas päivä ja hanki hohti niin kovaa, että silmiin sattui. Latu kulki metsän kautta, joten kun jäin taas viimeiseksi, päätin

jäädä metsään ja odotin, että joku hakisi minut pois sieltä. Ei kukaan sitten lopulta tullutkaan hakemaan, joten hiihdin takaisin muiden luokse. Oli yksi kerta, jolloin hiihtokilpailuihin ei tarvinnut osallistua, joten päätin jäädä pois. Silloin naapurin tyttö, joka oli aina toiseksi viimeinen, tuli sanomaan minulle; ”*Ja siehän lähet hiihtämään. Muuten mie oon viimeinen!*”

Parhaita muistoja olivat minulle lankojen puuttumisesta huolimatta käsityötunnit. Olimme kaikki luokan työt taitavia neulojia, joten kun oppilaita ei tarvinnut auttaa, opettajalla oli tapana lukea meille. Se oli todella mukavaa, koska kotona ei saanut eikä ollut aikaa lukea. Oli ihanaa kuunnella, kun opettaja luki meille kaunokirjallisuutta ja runoja. Minulle on jäänyt erityisesti mieleen *Odyссеuksen harharetket*.

Juhlat, tilaisuudet ja lomat

Koulussa ei ollut minkäänlaisia aamunavauksia, mutta lauantaisin, kun koulu loppui ja sen aikainen ”viikonloppu” alkoi, saatettiin veisata virsiä. Kun muistelen juhlia, meillä oli aina jouluisin perinteinen joulujuhla eli kuusijuhla. Äitienpäivän juhla oli myös tärkeä. Silloin koulussa tehtiin itse luudat ja niillä lakaistiin piha puhtaaksi, jos lumet olivat jo sulaneet. Keväisin oli päästötodistusten jako eli eräänlainen kevätjuhla. Siltä ajalta on säilynyt ainakin tämä suvivirren laulaminen, jota mekin lauloimme aina kevätjuhlassa. Sen muistan, että vaikka meitä lapsiakin oli kahdeksan ja äiti kuoli nuorena, niin isärauokka hankki silti koko lapsikatraalle jokaiseen juhlaan uudet puvut. Jokaiseen kuusi-juhlaan ja jokaiseen kevätjuhlaan teetettiin uusi mekko. Isä hankki kankaat ja vei kylän ompelijalle, joka teki sitten mekot ja puvut.

Kouluvuotemme oli aika lyhyt verrattuna nykyiseen, sillä koulu loppui yleensä toukokuun 21. päivä ja alkoi syyskuun alussa. Kesäloma oli pitkä ja lisäksi syyskuussa oli kahden viikon perunankaivuu-loma. Se oli lempilomiani, koska perunoiden kaivaminen oli mieluista puuhaani. Lisäksi meillä oli pääsiäisloma, joka kesti yleensä pääsiäispyhien ajan. Joululoma alkoi 21. joulukuuta ja päättyi loppiaisen jälkeen. Hiihtolomaa ei ollut. Itsenäisyyspäivää taas ei koulussa juhlittu. Vaikka se, kuten muutkin pyhäpäivät, oli vapaapäivä, niin ei itsenäisyyttä siihen aikaan samalla tavalla juhlittu kuin nykyään. Siihen aikaan ei edes tiedetty, että kestääkö se itsenäisyys. Sen vain muistan, että itsenäisyyspäiväksi meillä oli tapana tappa sika.

Vapaa-aika ja elämä maalaiskylässä

Kylässä elettiin normaalia maalaiselämää. Vapaa-aika koulun jälkeen meni töissä ja läksyjen tekemisessä. Työt olivat pitkälti maalaistalon hoitoa, kuten astioiden pesua ja peltotöitä. Kesälomalla, kun vapaa-aikaa alkoi olla päivisin jonkin verran, kävin naapurintytön kanssa uimassa. Nykyinen tytäreni mökki sijaitsee entisellä uintipaikalla ja välillä katselen kalliorannalla olevaa kiveä. Se oli en-

nen merkkipaalu, joka merkkasi tyttöjen ja poikien rajan. Oikealla puolella oli poikien ranta, vasemmalla tyttöjen, vaikka eihän sillä mitään merkitystä ollut, kun metrin päässä sitä toisistamme oltiin. Koulukavereiden kanssa vapaa-aika kuitenkin meni. Kesäisin uiden, talvisin kävimme laskemassa mäkeä.

Tietenkään tuohon aikaan ei ollut olemassa mitään vakituisia harrastuksia tai harrastekerhoja. Töissä meni niin kauheasti aikaa ja kun työt oli saatu tehtyä, sitten leikittiin, mitä leikittiin. En kauheasti leikkinyt sisaruksieni kanssa, vaikka heitä oli monta. Viihdyin mieluummin luokkalaisteni ja naapurin tytön kanssa.

Arvosanat, koulumenestys ja koulun jälkeinen elämä

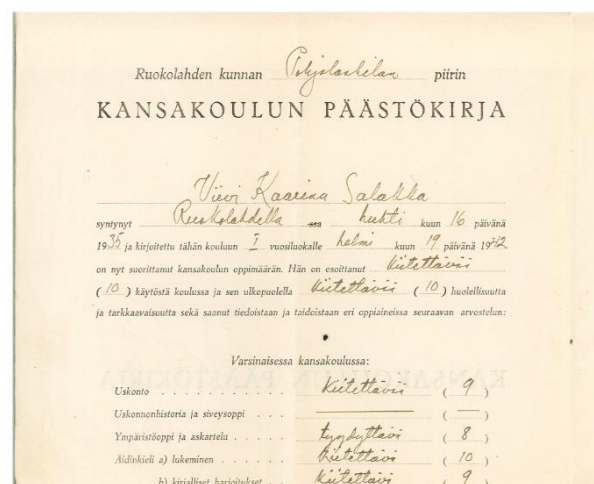
Minulla ei ollut kauheasti poissaoloja koulusta, koin olevani hyvin tunnollinen oppilas. Jotkut poissaolot tulivat, koska olin kipeänä ja kun äitini menehtyi, pari päivää piti hautajaisia valmistella ja silloin piti koulusta olla pois. Joka tapauksessa sain ihan hyviä numeroita. Varsinkin kaunokirjoitus oli vahva osamisalueeni. Olin nöyrä oppilas ja tein läksyt niin hyvin, kuin vain osasin.

Kun sitten olin käynyt kansakoulun ja jatkokoulun, jäin tilalle töihin, kuten jokainen. Oli vuosi 1949, kun olin saanut kaikki koulut päätökseen. Yleensä tämän jälkeen oli tapana mennä töihin tai miehelään. Jos miestä ei löytynyt, jäi vanhaksi piiiaksi. Yksi sisarukseni lähti piiiaksi mummollemme, mutta siellä oli niin kamalaa, että hän karkasi ja lähti kotisisar-kouluun ja sieltä harjoitteluun Helsinkiin. Samanlaisen tempun teki toinen siskoni, joka myös karkasi Imatralla osuusliikkeeseen töihin. Tuohon aikaan oikeastaan ainoa keino lähteä kaupunkiin töihin oli karata sinne.

Itse tapasin lopulta mieheni tansseissa, kuten siihen aikaan oli tapana. Muutin hänen kanssaan myös Imatralla ja aloin tehdä siellä satunnaisia hommia. Toimin siivoojana, töissä kuppilassa ja kun tyttäreni syntyi, tein töitä myös Svetogorskin tehtaan ruokalassa, missä tein töitä eläkeikään asti. Pohdin nuorena myös mahdollisuutta mennä karjakkokouluun.

Lopuksi

Kun muistelen koulu-uraani, parhaiten on jäänyt mieleen vanha koulurakennus. Vaikka olen viimeksi ollut rakennuksessa 80 vuotta sitten ja se on jo purettu, niin silti näen edelleen vanhasta Pohja-Lankilan kyläkoulusta unia. Olihan se kolikko ja kylmä koulu, mutta kosteusongelmia ei ollut, toisin kuin nykyään. Näin jälkikäteen olen ollut tyytyväinen opetukseen, mitä sain, mutta kyllä suurimman osan

Viivin kansakoulun päästökirja vuodelta 1947.

Kuva: Milja Veijalainen

sivistyksestä sain itse töissä käymisestä. Lisäksi aloin lukea paljon lehtiä ja kirjoja, kun muutin Imatralle ja sain sitä kautta myös yleissivistystä. Voisin siis sanoa käyneeni tämän paljon puhutun elämäntutkimuksen.

En oikeastaan kadu mitään opiskelu-urallani, enkä työurallani tehtyä. Pakko kuitenkin huomauttaa, että koulussa opeteltiin myös paljon hyvin turhia asioita. Sellaisia turhia, ulkoa opeteltuja juttuja on jäänyt päähän jopa näin vanhalle iälle. Jos minulla olisi ollut mahdollisuus siihen aikaan opiskella miksi vain, olisin halunnut olla opettaja tai sairaanhoitaja. Kyllä tässä on viimeisen 80 vuoden aikana tullut nähtyä, miten paljon koulutus on muuttunut. Eniten minua kyllä ärsyttää nuo koulurakennukset, jotka tuntuvat olevan koko ajan homeessa. Ihme, ettei niitä osata rakentaa vielääkään kunnolla. Muuten sanoisin olevani oikein tyytyväinen nykyiseen koulujärjestelmään, ja eniten minua ilahduttaa se, miten tasa-arvoista opetus nykyään on. Kaikki pääsevät opiskelemaan, jos vain opiskelun halua riittää. En kuitenkaan sano, että minun koulunkäyntini olisi ollut kamalaa. Koulu oli minusta mukavaa ja me teimme läksyt, olimme kiltisti ja autoimme kotona. Niinhän se vanha sanonta kuuluu, että ennen oli kaikki paremmin. Tai ainakin toisin.

Muisteluylöskirjattu tammikuussa 2021.

Koulumuistot: Viivi Luhtanen

Muistelun ylöskirjannut: Milja Veijalainen

Tekstin julkaisutiedot: Viivi Luhtanen & Milja Veijalainen 2021. **Koulu elämässäni**. Kasvatuksen historian ENSYklopedia. Helsinki: Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura. URL https://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/Koulu%20el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4ni%2020Viivi%20Luhtasen%20koulumuisteluja%201940-luvulta_3.pdf